

Godsernes land

På Sydfoyns fede lerjorder findes landets største koncentration af godser fra adelens storhedstid i 1500- og 1600-tallet. I 1700-tallet rykkede velhavende købmænd med bykapital ud på landet og byggede mange af de præsenteable hovedbygninger vi ser i dag. Flere af herregårdene har åbnet parkerne og bygningsanlæggene for besøgende. Hør mere om mulighederne på det lokale turistbureau.

Gudernes hjem

Kulturen i det sydøstfoynske landskab var 300-400 år efter vores tidsregning helt specielt. Her lå den største bebyggelse af jernalder-langhuse, op til 35 meter lange. Egnen blev styret fra Gudme hvor den rige stormand eller konge boede. I Lundeborg ved kysten lå hans mægtige handelsplads, hvor håndværkere arbejdede i bronze, jern, guld og sølv. Mange skibe anløb stranden med varer fra Romerriget. Gudmeejnen er et centralt punkt i danmarkshistorien sådan som turistforeningen udtrykker det med vendingen »her blev Danmark til«.

Broholm Gods set fra Eventyrstien

Kolofon

Udgiver: Svendborg Kommune, oktober 2015
Redaktion/tekst: Naturturisme I/S, Erik Møller Nielsen og Naturbureauet
Fotograf: Erik Møller Nielsen, Naturturisme I/S, Trine Jensen, Andreas Bastiansen, Broholm Gods
Kortgrundlag: Kort- & Matrikelstyrelsen – copyright
Layout / tryk: tryk team svendborg a/s

Færdsel og ophold på stien

Øhavsstien er lavet for vandrere og er markeret med afmærkningspæle hele vejen. På din tur beder vi dig vise hensyn og overholde nedenstående.

- Hele stien er åben for færdsel fra klokken seks morgen til solnedgang.
- Hunde skal føres i snor.
- Færdsel er på privat ejendom. Tag hensyn til ejerne, vær hensynsfuld, og smid ikke affald.
- Teltovernatning skal foregå på lejr- eller campingpladser eller andre steder, hvis ejeren giver lov.
- I tilfælde af jagt kan stien være lukket, men du vil på stedet blive informeret om en alternativ rute.

Kaffepletter

For at give dig flere muligheder for at nyde din medbragte mad eller kaffe, er der lavet 10 kaffepletter langs Øhavsstien. Kaffepletterne er smukt placerede opholdspladser, hvor du også får information om lokalområdet samt inspiration til leg med børn og børnebørn. Kaffepletterne er markeret på kortet, derudover findes flere opholdspladser langs Øhavsstien.

Guidebog over Øhavsstien

Der er udgivet en guidebog over Øhavsstien, der indeholder detaljerede turbeskrivelser, en præsentation af natur- og kulturværdierne i Det Sydfoynske Øhav, samt praktiske informationer om bl.a. overnatnings- og indkøbsmuligheder. Guidebogen findes på dansk, tysk og engelsk – og kan købes på de lokale turistbureauer og hos boghandlere.

Transport

Du kan komme rundt på Sydfoyn og Tåsinge med FynBus som har flere ruter i området. Se køreplaner på www.fynbus.dk eller kontakt FynBus på tel. +45 6311 2233.

Vil du vide mere

Sydfoyns Turistbureau, www.visitsydfoyn.dk,
tel. +45 6223 5700 – information om overnatning mv.

Svendborg Museum, www.svendborgmuseum.dk,
tel. +45 6221 0261
– information om Svendborg og omegns historie.

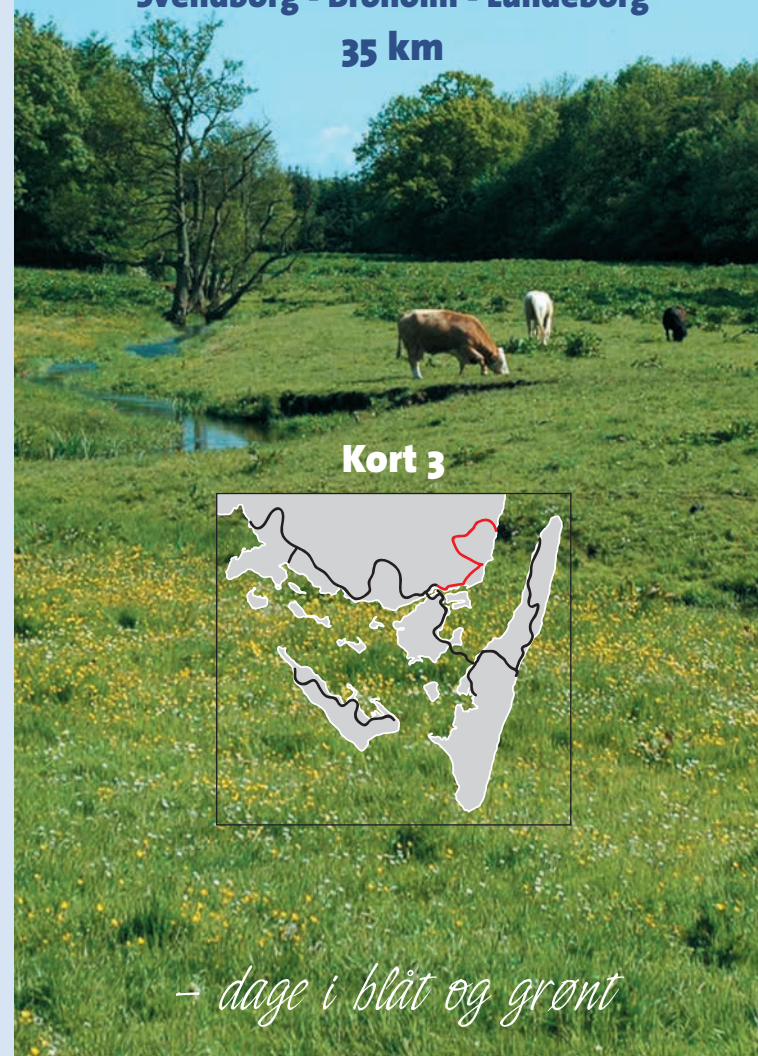
Øvrig information om Øhavsstien og Det Sydfoynske Øhav,
www.detsydfoynskeohav.dk

Øhavsstien

Svendborg - Broholm - Lundeborg

35 km

Kort 3

– dage i blåt og grønt

På tur ved Broholm

Øhavsstien fra Svendborg til Lundeberg – ca. 35 km

På denne del af stien går du fra Svendborgsundbroen, forbi byens pulserende havn, gennem kultur- og naturområdet ved Christiansminde ud igennem åbent land og forbi ikke færre end fem større gårde og godser. Turen slutter i fiskerlejet og handelspladsen Lundeberg med rige fund fra jernalderen. Folderen beskriver nogle af de seværdige oplevelser undervejs.

En oplevelse for vandrere

Øhavsstien bliver en af Danmarks længste vandrerruter med omkring 200 km. Stien er lavet for vandrere og forløber således kun undtagelsesvist på asfalterede veje. Når stien i løbet af 2007 bliver færdiggjort, vil den omkranses af Det sydfynske Øhav.

Oversigt over Øhavsstiens forløb med angivelse af de 7 folderkort, som er udgivet

1 Svendborgs havne

Den ældste del af Svendborg Havn ser du for enden af Brogade – ”gaden til skibsbroen”. Ved det gule pakhus ligger en træbro forbeholdt gamle, bevaringsværdige træskibe. Flere af disse træskibe tilbyder gennem Maritimt Center Danmark krydstogtsoplevelser i øhavet. Her er også den 250 år gamle købmands- og rederivirksomhed Baagø og Riber.

2 Lyststedet Christiansminde

Hvor stien når vandet ved Svendborgs Nordhavn, lå Øxenbjerg Værft. Fra 1833 til 1920 løb 77 træskibe af stabelen, her i blandt de største i Danmark. Ved Svendborgsunds bredder lå mange andre, mindre skibsværfter. Skoven på kystskrænten blev plantet for 200 år siden af Niels Juel fra Valdemar Slot og siden overdraget til Svendborg Kommune. Christiansminde er byens sommersted. Her er en velbesøgt badestrand.

Christiansminde

3 Oldstidsgravene i skovrydningen

Nord for et tidligere kursuscenter ligger et sjældent landskab, fyldt med fortidsminder. 20 gravhøje fra ældre bronzealder (1800 – 1000 f.v.t.). Enkelte blev siden ødelagt, men mellem to af de større gravhøje er stadig en 4.000 år gammel hellekiste, et gravkammer af sten. Dengang var landskabet åbent og højene kunne ses vidt omkring. Svendborg Kommune har udgivet en folder over skovture fra Ørkild til Skårup Skovmølle.

4 Skårupøre Sund – fred og idyl

Farvandet mellem Fyn og Thurø er et lavvandet farvand for småfartøjer – modsætningen til det tæt besejlede Svendborgsund. Øst for den lille bro til Thurø ligger rester af de dæmninger, der var anløb for den tidligere kabelfærge til og fra øen. På Thurøsiden ligger den gamle hvide færgegård. På Fynssiden ses herregården Bjørnemoses hvide kalkede kamgavle.

5 Vejstrup Vandmølle og ådalen

Vejstrup Å løber nær sit udløb smukt mellem dyrkede marker, skove og overdrevsarealer. Dalen er op til 25 meter dyb, og i bunden ligger fugtige enge, hvor smukke blomster trives, og nattergalen slår sine triller i forsommeren. Tidligere løb der mere vand i åen, men vandet svandt, da moser længere inde i landet blev drænet. Vandmøllen Lille Mølle nær landevejen mellem Svendborg og Nyborg stammer helt tilbage fra 1500-tallet. Den har hørt under Vejstrupgaard, men er nu privatejet. Den nuværende bygning, som er opført i 1838, er næsten helt intakt og restaureret i 1984.

Vejstrup Vandmølle

6 Klingstrup – fangehul og gabestok

Klingstrup er to gårde, som ligger tæt på hinanden og er kendt fra 1351. Det ældste Klingstrup var en tilflugtsborg hvis voldsted nu er skjult i bevoksning. Ladegårdens port har fire nicher. Den ene førte til en fangekælder, og i en anden kunne bønder sættes i gabestok. Nogle godser var retskredse. Godsejeren udnævnte birkedommeren og havde derfor indirekte hånd- og halsret over sine fæstebønder. Det gavnede ikke altid retfærdigheden.

Klingstrup

7 Broholm med Eventyrsløjfen

Broholm Gods er en af Danmarks ældste herregårde. Navnet Broholm kommer af, at hovedbygningen ligger på en ø, omgivet af dobbelte voldgrave. Allerede i 1326 blev Broholm omtalt første gang. Hovedbygningen er et lille, kompakt bygningsanlæg, hvor den rektangulære beboelsesfløj, der er udstyret med trappetårn, er bygget mellem 1641 og 1644. I dag er Broholm stadig ejet af slægten Sehested. Godset anvendes også til konferencer, fester, rundvisninger og overnatning. Du kan opleve Broholm Gods på nært hold fra Eventyrstien. Stisløjfen fører igennem det gamle engelsk inspirerede parkanlæg med kanaler og holme. Stien starter ved parkeringspladsen vest for godset. Svendborg museum har en imponerede samling af oldsager ved godset. Den tidligere ejer af godset Niels F.B. Sehested havde en stor interesse for oldtiden. På ganske få år fik han områdets bønder til at indsamle mere end 70.000 flintesager. I 1878 opførte han Danmarks første museumsbygning så alle genstandene kunne udstilles. Se Svendborg Museums hjemmeside www.svendborgmuseum.dk for information om åbningstider. Her kan du opleve hans omfattende oldsagssamling, udstillet præcis som han i sin tid bestemte.

Oldsagssamlingen på Broholm

8 2500 døde på Møllegårdsmarken

Marken med oprindeligt 2.500 nu udgravede og nedlagte grave, var gravplads for Gudmeområdet i jernalderen – for 1.700-2.000 år siden. Urnegravene lå meget højt – nær overfladen, og derfor blev mange af urnerne gennem årene skåret igennem af landbrugets dybtgående plove. Hele Gudmeområdet var Danmarks største jernaldersamfund. Ved kysten var en stor handelsplads og i den østlige udkant af Gudme By boede samfundets høvding. Hans kæmpemæssige hal ligger som en frilagt tomt i byens østlige udkant.

9 Åen i dalen

Stien løber langs en anden af de sydøstfynske åer. Det er Tange Å, der i dag risler i bunden af en tunneldal, skabt af smeltevand fra den is der blev skubbet op gennem Storebælt. Tidligere har Tange og de andre åer været rigere på vand, for langs flere af åerne er rester af voldanlæg, hvorfra man tidligere kunne forsvare sig – med volde på de tre sider og åen på den fjerde.

10 Hesselagergård – solid som en borg

Hesselagergård ligger godt beskyttet på en lille ø i en sø. Allerede fra 1231 et sted kendt. Den nuværende bygning blev påbegyndt omkring 1540 i overgangen mellem gotik og renæssance. Fra en vætgergang øverst på murerne kunne besætningen gennem skoldehuller hælde ubehagelige ting i hovedet på angribere, som bl.a. var periodens oprørske bønder. I kælderen er en brønd, så man kunne overleve mange dages belejring i huset, der ikke er sådan at fjerne: På forsiden er murene én meter tykke, på bagsiden to meter!

Hesselagergård

11 Handelsplads fra jernalderen

En kilometer nord for Lundeberg lå i jernalderen en mægtig handelsplads på det sted, hvor Tange Å løber ud i havet. I sommerhalvåret ankom skibe fyldt med romerske luksusgenstande i form af drikkeglas, sølvmonter og guld- og sølvsmykker. Også gådefulde, flade guldstykker med afbillede personer er gravet ud, sidst i slutningen af 1980-erne. Det var godsejer Sehested fra Broholm, der personligt indledte egnens arkæologiske udgravninger for over 150 år siden.

12 Lundeberg frem for Amerika

Ladeplads for udskibning af Broholms kornprodukter var Lundebergs funktion for mere end 200 år siden, men Broholms ejere havde visioner om at udvikle stedet til en købstad. Kornpakhus blev bygget, farveri, fisketørreri, eddikefabrik, kro, hospital og boliger skød op omkring den ny havn. Sehested annoncerede i aviserne for at få folk til Lundeberg i stedet for at emigrere til Amerika. Indbyggertallet steg, men da jernbanen mellem Nyborg og Svendborg i 1897 fik station i Hesselager blev det Lundebergs dødsstød. Tilbage er stadig en dejlig, original maritim atmosfære ved Lundeberg Havn.

13 Vresen – fuglenes Atlantis

Fra Lundeberg kan du i klart vejr og med en kikkert se et sandrev stikke op over havet i nordøstlig retning. Vresen var tidligere beboet af en fiskerfamilie. I dag er øen et fuglereservat. De mange muslingebanker omkring øen er et sandt spisekammer for mange fugle, som eksempelvis edderfugle der også yngler talrigt på øen. Øen er kraftig nedbrudt af havet gennem de sidste 100 år og forsvinder måske snart fra havoverfladen.

Lundeberg

